

PROTOKÓŁ

z posiedzenia plenarnego Komitetu Socjologii PAN

z dnia 05 listopada 2014 roku

Obecni: prof. Mirosław Chałubiński, ks. prof. Leon Dyczewski, prof. Barbara Fatyga, prof. Krzysztof Frysztacki, prof. Piotr Gliński, prof. Krzysztof Gorlach, prof. Dariusz Jemielniak, prof. Hieronim Kubiak, prof. Janusz Mariański, prof. Jacek Raciborski, prof. Antoni Sułek, prof. Jerzy Szacki, prof. Marek S. Szczepański, prof. Wojciech Świątkiewicz, prof. Elżbieta Tarkowska, prof. Andrzej Zybortowicz.

Porządek spotkania:

1. Informacje dotyczące bieżącej działalności Komitetu Socjologii.
2. Strona internetowa Komitetu Socjologii
3. Wnioski na dofinansowanie Działalności Upowszechniającej Naukę
 - 3.1. Czasopisma
 - 3.2. Konferencja
 - 3.3. Ekspertyza
4. Zamknięcie zebrania.

Przebieg spotkania:

1. Informacje dotyczące bieżącej działalności Komitetu Socjologii.

Przewodniczący Komitetu Socjologii PAN monitoruje i włącza się w inicjatywy zorientowane na poprawę kondycji polskiej humanistyki, natomiast nie włączył się do akcji Komitetu Ratowania Humanistyki ze względu na formę przesyłanych prac, które wyróżnia nadmiernie podniosły ton.

2. Strona internetowa KS PAN

Przewodniczący Komitetu wspólnie z prof. Krzysztofem Koneckim pracują nad przebudową i ożywieniem strony internetowej Komitetu.

3. Wnioski na dofinansowanie Działalności Upowszechniającej Naukę.

Łącznie Komitet Socjologii złożył cztery wnioski.

3.1. Czasopisma

Złożone zostały dwa wnioski o dofinansowanie czasopism współwydawanych przez Komitet: *Studiów Socjologicznych* oraz *Kultury i Społeczeństwa*.

3.2. Konferencja

W zawiązku z planowaną w 2015 roku konferencją, złożony został wniosek o dofinansowanie tego wydarzenia.

Tytuł konferencji: *Władza i socjologia w Polsce: zależności i inspiracje*

Organizatorzy konferencji: Komitetu Socjologii PAN, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Uniwersytet Mikołaja Kopernika zapewnia sale, obsługę konferencji, pokrycie kosztów opracowania transkrypcji wybranych paneli; a także kosztów noclegu, przejazdu, ewentualnych honorariów gości specjalnych.

Założenia i proponowana tematyka konferencji:

Na początku kadencji Komitet Socjologii powołał Zespół ds. problematyki „Władza, Społeczeństwo, Socjologia”, którego celem była m.in. identyfikacja obszarów problemowych związanych z szeroko rozumianą władzą i finalnie poddanie ich publicznej debacie. Konferencja ma stać się okazją do przybliżenia szerokiej publiczności relacji i świadectw przedstawicieli środowiska socjologów odnoszących się do kwestii władzy i budowania nowego ustroju w Polsce, a także upowszechnienia wyników najnowszych badań i naukowych komentarzy do bieżących wydarzeń rozgrywających się na polu władzy centralnej i regionalnej.

Konferencja poświęcona zostanie formalnym i nieformalnym wymiarom władzy, a także szeroko rozumianej roli socjologii i socjologów w pierwszej fazie transformacji ustrojowej: polskim doświadczeniom w projektowaniu instytucji ładu demokratycznego i instytucjonalnej infrastruktury gospodarki rynkowej; badaniom preferencji wyborczych i ich wykorzystaniu w działalności partii politycznych; władzy publicznej w wyobraźni społecznej; ideologicznym podziałom i udziału w nich socjologów; roli socjologów w tzw. polityce pamięci; ewaluacji polityk publicznych; prezentacji sukcesów i porażek socjologii na tym polu, a także stosunku władzy do wiedzy socjologicznej (w tym nauczania socjologii i głoszonych opinii o gorszej pozycji absolwentów socjologii na rynku pracy) oraz źródeł zaangażowania się socjologów

w obszary władzy po 89. roku. Referaty będą miały zróżnicowany charakter: od empirycznych studiów przypadku, poprzez przegląd teoretycznych interpretacji.

W trakcie trwania konferencji opracowywane będą, a bezpośrednio po jej zakończeniu zredagowane i upowszechnione w formie elektronicznej – przez stronę Komitetu Socjologii - dwa lub trzy kluczowe panele dyskusyjne. Link do materiałów przesłany zostanie do ośrodków akademickich, instytucji rządowych i samorządowych, mediów. Konferencja ma służyć przenikaniu wiedzy socjologicznej do jak największej rzeszy odbiorców, środowiska badaczy, przedstawicieli władz lokalnych i ponadlokalnych. Nie wyklucza się opublikowania monografii poświęconej problematyce władzy, w wydaniu której mógłby partycypować Instytut Socjologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Wszyscy członkowie Komitetu Socjologii PAN zaproszeni są do współpracy przy opracowywaniu merytorycznych założeń konferencji. **Wątki z rozpoczętej** – w trakcie zebrania KS PAN – **dyskusji na temat obszarów merytorycznych i organizacji konferencji:**

- Punktem w programie konferencji może być **otwarty panel**, w którym wystąpią socjologowie (4 – 6 osób) będący równocześnie badaczami i politykami. Zaproponowano zaproszenie prof. Leny Kolarskiej-Bobińskiej, prof. Jacka Kurczewskiego, prof. Małgorzaty Fuszary.
- **Profesor Barbara Fatyga wyraziła zgodę na poprowadzenie debaty eksperckiej.**
- Komitet mógłby też wystosować prośby do socjologów i socjolożek pełniących w przeszłości (i/lub aktualnie) funkcje polityczne z prośbą o **spisanie wspomnień** – i to mogłoby być przedmiotem oddzielnej dyskusji i/lub osobno opublikowane. Ewentualnie **jedna osoba może odbyć serię rozmów** z osobami pełniącymi funkcje polityczne, na podstawie której przygotowuje referat.
- Na konferencji powinni występować **eksperti**, którzy poruszałiby kwestie etyczne, referowaliby o polityce nie tylko centralnej, ale też samorządowej. **Panele i sesje organizowane w trakcie konferencji powinny przewidywać referaty** (których tytuły autorzy i autorki powinni wcześniej zgłosić), a nie swobodną dyskusję. Przyczyniłoby się to do podniesienia jakości wystąpień.
- Członkowie Komitetu mogliby też **proponować jako prelegentów doktorantów, młodych uczonych**, zajmujących się problematyką władzy – teoretycznie i empirycznie.

- Zaproponowano trzy wątki tematyczne:
 - **Pytanie o państwo**, kapitalizm sektora publicznego (wykład wprowadzający lub panel). Pytanie raczej o władzę państwową a nie państwo w ogóle.
 - **Socjologia wyborcza** (np. badanie postaw wyborczych, rola i los raportów z badań sondażowych, manipulowanie wynikami). Do panelu można zaprosić osoby, które na co dzień zajmują się badaniem opinii publicznej,
 - **Socjologowie jako eksperci – wkład socjologii w praktyki polityczne** (mogą to być relacje socjologów, osób, które pełniły funkcje polityczne /np. prof. Jerzy Wiatr/ lub perspektywa socjologów zajmujących się ewaluacją polityk publicznych (np. prof. Jarosław Górniak).
- Propozycja tematu jednego z paneli: **Jak władza jest kontrolowana i jak powinna być kontrolowana** – jako rola socjologów (socjologowie często są bowiem wykorzystywani, żeby afirmować działania władzy – bez możliwości realnego na nią oddziaływania).

Każdy z tych wątków ma dobrych eksponentów w gronie członków Komitetu Socjologii PAN.

Proponowane ramy organizacyjne konferencji

Komitet Programowy Konferencji: prof. Andrzej Zybertowicz, prof. Andrzej Raciborski, dr Marcjanna Nózka.

Termin: 23 – 24 kwietnia 2015 roku (czwartek – piątek).

Miejsce: hotel uniwersytecki UMK

Dzień 1-szy

13.00 – obiad

14.00 – 15.30 – posiedzenie Komitetu Socjologii PAN

16.00 – 19.00 – pierwsza sesja (z przerwami)

19.00 kolacja

Po kolacji proponowany jest panel, w którym udział wzięliby politycy, osoby zaangażowane w politykę.

Dzień 2-gi

9.00 – śniadanie

Trzy panele/sesje/debaty problemowe do obiadu - z referatami z tytułami, a pomiędzy nimi przewidziana dyskusja.

Ustalono i zaakceptowano termin konferencji oraz Komitet Programowy:

Zaproponowano, aby bez zbędnej zwłoki uzgadniać tematy paneli, osoby, które będą im przewodniczyły i zapraszały uczestników.

3.3. Ekspertyza

Proponowany tytuł ekspertyzy: *O edukacji wyższej. Aktorzy – koncepcje – metamorfozy*

Redakcja naukowa: Marek S. Szczepański, Krystyna Szafraniec, Anna Śliz

Redaktorzy tomu zaproponowali jego strukturę i nazwiska potencjalnych Autorów i Auterek (ZAŁĄCZNIK 1).

Objętość tomu: 21 arkuszy wydawniczych

Objętość jednego tekstu/artykułu: min. 0,5 arkusza, max 1 arkusz wydawniczy

Opis publikacji: Ekspertyza ma na celu przybliżenie szerokiej publiczności siły i słabości systemu szkolnictwa wyższego w Polsce, a w tym powagę niepożądanych zjawisk jakie wiążą się ze skalą edukacji na poziomie szkół wyższych. Publikacja stanowi diagnozę wyższego wykształcenia jako głównego mechanizmu rozwoju i pomyślności społecznej, pozostającego w gorsecie parametryzacji, formalizacji, sprawozdawczości, który stanowi zagrożenie dla idei Newmana i Humboldta. Wiedza na temat sytuacji i dynamiki systemu szkolnictwa wyższego, a w tym upowszechnienie wyników najnowszych badań i naukowych komentarzy na temat możliwości, ograniczeń i zagrożeń dla jego rozwoju, ma zarówno walor poznawczy, jak i praktyczny. Przyczyni się nie tylko do pogłębienia i spopularyzowania wiedzy na ten temat, ale także podjęcia konstruktywnej dyskusji na temat odnowy idei uniwersyteckiej i działań naprawczych.

Formuła tomu jest otwarta, redaktorzy zapraszają wszystkich członków Komitetu Socjologii do włączania się jako komentatorzy i autorzy kolejnych rozdziałów.

Harmonogram pracy nad tomem:

- do **20 listopada 2014 roku** członkowie Komitetu Socjologii proszeni są o zgłaszanie chęci włączenia się do grona Autorów i Auterek, zgłaszanie wstępnych propozycji tytułów tekstów, przesyłanie uwag, komentarzy dotyczących tematyki i struktury tomu.

Prośba o podpowiedzi personalne – do kogo można/należy się zwrócić z propozycją napisania tekstu do ekspertyzy.

- do **końca listopada 2014 roku** przygotowanie wskazówek bibliograficznych

- do **30 kwietnia 2015 roku** nadsyłanie tekstów od Autorów i Auterek.

- do **końca maja 2015 roku** wstępna redakcja tomu – przekazanie publikacji do wydawnictwa

Publikacja powinna ukazać się do końca listopada 2015 roku.

Członkowie Komitetu Socjologii PAN udzielili pełnego poparcia dla idei ekspertyzy i jej realizacji.

W trakcie dyskusji członkowie Komitetu Socjologii zgłosili dodatkowe tematy, które powinny być uwzględnione w ekspertyzie:

- **kultura, ubóstwo, ekonomia,**
- **wychowanie** (nie tylko kształcenie),
- **ocena reformy szkolnictwa wyższego z socjologicznego punktu widzenia** (co z niej wynika? Jakie korzyści, jakie problemy?). Do opracowania tej tematyki zaproponowano zaproszenie np. prof. Edmunda Wnuk-Lipińskiego, prof. Brzezińskiego i dr. Dominika Antonowicza, prof. Ireneusza Krzemińskiego.

Sprawy związane z reformami były dyskutowane m.in. na konferencji Dyrektorów Instytutów Socjologii, dyskusja koncentrowała się na wadach reformy, pozostając bez konkluzji. Na ostatnim spotkaniu Dyrektorów pojawiła się idea, żeby nie koncentrować się na opisie negatywnych stron nowego systemu, tylko na formułowaniu pozytywnych/konstruktywnych propozycjach. Na bazie takich pozytywnych konkluzji ze spotkań / memoriałów mogłyby powstać tekst do ekspertyzy.

4. Zamknięcie zebrania.

Kolejne zebranie planowane jest pod koniec przerwy semestralnej, w lutym 2015 roku

Protokołowała: dr Marcjanna Nózka

ZAŁĄCZNIK 1

O edukacji wyższej. Aktorzy – koncepcje – metamorfozy

Redakcja naukowa: Marek S. Szczepański, Krystyna Szafraniec, Anna Śliz

Wstęp (Marek S. Szczepański, Krystyna Szafraniec, Anna Śliz)

1. Idea i powinności uniwersytetu: od średniowiecza do XXI wieku (Marek Szczepański i Anna Śliz)
2. Kulturowe konteksty edukacji w uczelniach (Janusz Mucha)
3. Polskie uniwersytety i szkoły wyższe: perspektywa długiego trwania (Jacek Nowak)
4. Edukacja wyższa w transformacyjnym ćwierćwieczu (Mirosława Marody i Andrzej Rychard)
5. Dynamika szkolnictwa wyższego w okresie transformacji (Andrzej Rozmus)
6. Miasto jako przestrzeń edukacji wyższej (Krzysztof Frysztacki)
7. Miasto jako przestrzeń edukacji wyższej. Empiryczne kontrapunktu (Marcjanna Anna Nózka, Marta Smagacz-Poziemska)
8. Konsekwencje społeczne edukacji wyższej w obszarach wiejskich (Krzysztof Gorlach i współpracownicy K. Szafraniec z PAN-u)
9. Edukacja wyższa: konteksty i uwikłania polityczne (Andrzej Zybertowicz)
10. Anomia, normy moralne a szkolnictwo wyższe (Janusz Mariański)
11. Edukacja wyższa a rynek pracy (Wielisława Warzywoda-Kruszyńska)
12. Dynamika edukacji socjologicznej (Krystyna Szafraniec)
13. Edukacja socjologiczna w perspektywie porównawczej (Maria Zielińska i Mirosław Chałubiński)
14. Jak uczyć socjologii? (Antoni Sułek)
15. Czego możemy nauczyć się od socjologii? (Krzysztof Konecki)

Zakończenie (Marek S. Szczepański, Krystyna Szafraniec, Anna Śliz)

Bibliografia

Noty o Autorach

Summary

Zusammenfassung

Resume